

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

ג' באדר התשע"ח
18 בפברואר 2018

חוזר גופים מוסדיים 2018-12
סיווג: כללי > טיוטה <

ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים- טיוטה

מתוקף סמכותי לפי סעיפים 2(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, סעיף 39(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ותקנה 8(א)(20) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות הדירקטוריון וועדותיו"), ולאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, להלן הוראותיי.

1. כללי

חוזר זה נועד להטמיע את הוראות חוזר גופים מוסדיים 2013-9-20 "ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים" (18.12.2013) בהוראות החוזר המאוחד.

2. תיקון החוזר המאוחד

בחלק 1 שער 5 של החוזר המאוחד, יבוא פרק 6, שכותרתו "ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים", המצורף כנספח לחוזר זה.

3. תחולה

הוראות חוזר זה יחולו על כל הגופים המוסדיים.

4. תחילה

תחילתו של חוזר זה ביום פרסומו.

5. ביטול תקפות

חוזר גופים מוסדיים 2013-9-20 "ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים" (18.12.2013) – בטל.

דורית סלינגר

הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

פרק 6 בחלק 1 לשער 5:

ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים¹

1. כללי

ציות להוראות הדין ותרבות ציות הם תנאים הכרחיים לניהול תקין של גוף מוסדי ולשמירה על ענייני לקוחותיו. מינוי ממונה ציות ואכיפה פנימית ויישומה של תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית בגוף מוסדי יסייעו לצמצם את החשיפה של גוף מוסדי לסיכונים ציות ויזקפו לזכות גוף מוסדי ומנהליו בשיקולי הממונה על שוק ההון לגבי יישום הוראות הדין על ידי גוף מוסדי².

2. הגדרות

"מערך ציות ואכיפה פנימית" – ממונה ציות ואכיפה פנימית, עובדיו וכל מי שפועל מטעמו;

"סיכון ציות" – סיכון להפרת הוראות הדין.

3. ניהול סיכונים ציות בגוף מוסדי

(א) גוף מוסדי ימנה אחראי למערך ציות ואכיפה פנימית (להלן: **"ממונה ציות ואכיפה פנימית"**), בכפוף לאישור הדירקטוריון.

(ב) גוף מוסדי יקבע תכנית ציות ואכיפה פנימית וינקוט אמצעים סבירים לוודא את יישומה.

4. ממונה ציות ואכיפה פנימית ומערך ציות ואכיפה פנימית

(א) ממונה ציות ואכיפה פנימית לא ימלא כל תפקיד שעלול לפגוע ביכולתו לבצע כראוי את תפקידו כממונה ציות ואכיפה פנימית או להגבילה.

(ב) הפסקת העסקת ממונה ציות ואכיפה פנימית בגוף מוסדי תיעשה בכפוף לתנאים הבאים:

(1) ממונה ציות ואכיפה פנימית לא יועבר מתפקידו ללא אישור מוקדם של הדירקטוריון. אישר דירקטוריון העברה מתפקיד, תישלח על כך הודעה לממונה על שוק ההון בהקדם.

(2) ממונה ציות ואכיפה פנימית המבקש להפסיק את כהונתו בגוף מוסדי, יגיש למנהלו הכללי של הגוף, ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר וועדת הביקורת הצהרה בכתב על הנסיבות והסיבות להתפטרותו. הודעה על כך תישלח בהקדם לממונה על שוק ההון.

(ג) מערך ציות ואכיפה פנימית יהא רשאי לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע המצויים ברשות הגוף המוסדי והדרושים לביצוע תפקידו. למערך ציות ואכיפה פנימית תהיה גישה ישירה לכל בעל תפקיד בגוף המוסדי וזכות להיכנס לכל אתרי פעילותו.

(ד) הנהלת גוף מוסדי תבחן מעת לעת אם לרשות מערך ציות ואכיפה פנימית עומדים המשאבים החומריים הנדרשים למילוי תפקידו.

¹ חוזר גופים מוסדיים 2013-9-20 "ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים" (18.12.2013). מועד תחילה ביום 18.12.2013; על אף האמור, תחילתם של סעיפים 3(ב) ו-6 להוראות פרק זה ביום 18.06.2013.

² לעניין זה, ראו עמדת הממונה המצורפת כנספח לפרק 6 בדבר "קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה" (18.12.2013).

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

5. תפקידי ממונה ציות ואכיפה פנימית

תפקידי ממונה ציות ואכיפה פנימית יהיו, לכל הפחות, אלו:

- (1) לייעץ לדירקטוריון גוף מוסדי, לנושאי משרה בו ולעובדיו לגבי הצעדים שיש לנקוט על מנת לוודא שהגוף המוסדי מציית להוראות הדין.
- (2) לוודא קיומם של תהליכים לזיהוי סיכונים ציות בגוף מוסדי ולמעקב סדיר אחר שינויים בסיכונים ציות של הגוף.
- (3) ללוות ולפקח על הכנת ויישום תכנית ציות ואכיפה פנימית לגוף מוסדי ומעקב שוטף אחר הטמעתה.
- (4) לאתר נהלים ותהליכים פנימיים בגוף מוסדי בהם נדרשים תיקונים ושינויים כדי לשפר את מצב הציות, תוך התחשבות במהותיות סיכונים ציות.

6. חובות דיווח של ממונה ציות ואכיפה פנימית

- (א) ממונה ציות ואכיפה פנימית יגיש דיווחים לגורמים רלוונטיים בגוף מוסדי, בהתאם למדיניות שקבע הדירקטוריון.
- (ב) ממונה ציות ואכיפה פנימית יגיש לדירקטוריון, לוועדת ביקורת, למנהל הכללי ולמנהל הסיכונים של גוף מוסדי, אחת לשנה לפחות, דוח בכתב על מצב הציות בגוף (להלן: "**דוח ציות ואכיפה פנימית**").
- (ג) ממונה ציות ואכיפה פנימית ישתתף בדיוני דירקטוריון על דוחות ציות ואכיפה פנימית שהוגשו לו.

7. דירקטוריון גוף מוסדי

(א) **תכנית ציות ואכיפה פנימית**

דירקטוריון גוף מוסדי ידון ויאשר תכנית ציות ואכיפה פנימית.

(ב) **פיקוח ובקרה**

דירקטוריון גוף מוסדי יפקח על יישום תכנית ציות ואכיפה פנימית, וידון בדוח ציות ואכיפה פנימית שהוגש לו על ידי ממונה ציות ואכיפה פנימית סמוך למועד הגשתו. הדירקטוריון רשאי להסמיך ועדת דירקטוריון לפיקוח על יישום תכנית ציות ואכיפה פנימית, ובלבד שיקיים דיון לפחות אחת לשנה בדוחות ציות ואכיפה פנימית, ולגבי דוחות ציות ואכיפה פנימית שנקבעו על ידי ועדת הדירקטוריון כמהותיים - יקיים דיון סמוך למועד הגשתם.

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

נספח לפרק 6

עמדת ממונה: קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה³

כללי

ציות ותרבות ציות להוראות הדין הם תנאים הכרחיים לניהול תקין של גוף מוסדי ולשמירה על ענייני לקוחותיו. תכנית ציות ואכיפה פנימית (להלן: "תכנית אכיפה פנימית") מסייעת לגוף מוסדי להטמיע את הוראות הדין בפעילותו ולמנוע את הפרתן. תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית תוכל גם להקים חזקה כי מנהל כללי של גוף מוסדי קיים את חובת הפיקוח בה הוא חב לפי סעיף 92 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח על הביטוח")⁴, לגבי הוראות בהן התוכנית מטפלת. בנוסף, עשויה תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית להוות שיקול להפחתת סכום עיצום כספי המוטל על מפר, לפי התוספת החמישית לחוק הפיקוח על הביטוח⁵.

בחזר גופים מוסדיים בדבר "ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים", נקבעה חובת גוף מוסדי לקבוע תכנית ציות ואכיפה פנימית ולנקוט אמצעים סבירים לוודא את יישומה. במסמך זה מפורטים הקריטריונים לפיהם תיבחן אפקטיביות תכנית ציות ואכיפה פנימית של גוף מוסדי. הייתה תכנית אכיפה פנימית מבוססת על קריטריונים שונים מאלה המפורטים במסמך זה, על גוף מוסדי להראות כי תכניתו היא תכנית אפקטיבית לאכיפה פנימית.

~~גיבוש והטמעת תכנית אכיפה פנימית בגוף מוסדי הם תהליך מתמשך. לכן, במשך שישה חודשים ממועד פרסום מסמך זה, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") ישקול להכיר בתכנית אכיפה פנימית כאפקטיבית גם אם גיבושה טרם הושלם, ובלבד שנוכח כי הגוף המוסדי מצוי בעיצומו של תהליך יסודי לאיתור ותיקון ליקויי ציות. בנוסף, במכתבו מ-6 לספטמבר 2011 (שה. 34371-2011), הודיע הממונה על כוונתו לארגן מחדש את הוראותיו בקודקס רגולציה (להלן: "הקודקס"). תהליך זה טרם הסתיים, וקצב התקדמותו משפיע על מיפוי סיכונים ציות בגופים מוסדיים. לכן, הממונה יביא בחשבון את התקדמות הפרסום של פרקי הקודקס בבחינת אפקטיביות תכנית אכיפה פנימית.~~

במסגרת מדיניות האכיפה של הממונה וכדי לעודד גופים מוסדיים לקיים תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית, הממונה לא ישתמש במידע העולה מרשימת המסמכים המפורטים בנספח א' למסמך זה, לצורך הפעלת סמכויותיו לפי פרק 1ט לחוק הפיקוח על הביטוח ופרק ה לחוק הפיקוח על קופות גמל. ואולם, אין בכך כדי לגרוע מסמכויות הממונה לעשות שימוש במידע כאמור לצורך הליכי ביקורת, פיקוח וביטול מנהלי בגוף מוסדי ולצורך הערכת אפקטיביות תכנית אכיפה פנימית בגוף מוסדי.

בנוסף, במסגרת מדיניות האכיפה של הממונה ועל מנת לעודד גופים מוסדיים לאתר הפרות דין ולתקן אותן באופן עצמאי, היה וגוף מוסדי איתר הפרה של הוראת דין באופן עצמאי ופעל באופן סביר לתקן אותה להנחת דעתו של הממונה, יהווה הדבר שיקול חשוב בהחלטת הממונה שלא להפעיל את סמכויותיו לפי פרק 1ט לחוק הפיקוח על הביטוח ופרק ה לחוק הפיקוח על קופות גמל. ואולם, אם הגוף המוסדי פעל באופן סביר לתיקון ההפרה רק לאחר שהתגלתה על ידי הממונה או רק לאחר שהחל הליך ביקורת או בדיקה בתחום הרלבנטי להפרה, ישקול הממונה

³ עמדת ממונה "קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה" (18.12.2013).

⁴ שהוחל גם בסעיף 47 לחוק הפיקוח על קופות גמל.

⁵ שהוחל גם בסעיף 47 לחוק הפיקוח על קופות גמל.

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

את הפעולות שביצע הגוף המוסדי לתיקון ההפרה, בהתאם לסמכותו לפי התוספת החמישית לחוק הפיקוח על הביטוח⁶.

הממונה יבחן מעת לעת את הקריטריונים ומדיניות האכיפה המפורטים במסמך זה ויעדכן אותם, במידת הצורך.

קריטריונים להערכת אפקטיביות תכנית אכיפה פנימית

1. התאמת תכנית אכיפה פנימית לפעילות גוף מוסדי

- א. התכנית מותאמת לפעילות הגוף המוסדי ולמאפייניו.
- ב. התכנית מטפלת בסיכוני הציות המהותיים אליהם חשוף גוף מוסדי, הנובעים מכל פעילויות הגוף ומהוראות הדין החלות עליו, ומספקת להם מענה נאות.
- ג. תהליך ההתאמה כולל הערכת אפקטיביות המנגנונים שנועדו להבטיח ציות, ואיתור פעולות או מצבים בהם עלולים להתרחש כשלים בקיום הוראות הדין.
- ד. בגיבוש התכנית והטמעתה שותפים הגורמים הרלוונטיים בגוף המוסדי.
- ה. בתכנית אכיפה המבוצעת, כולה או חלקה, במיקור חוץ, מעורבים עובדי הגוף המוסדי.

2. עדכניות

- א. נערך מעקב סדיר אחר שינויים בסיכוני הציות שלהם גוף מוסדי חשוף כתוצאה משינויים בהוראות הדין, שינויים מהותיים בפעילות הגוף המוסדי ושינויים ארגוניים.
- ב. ניתוח החשיפה של גוף מוסדי לסיכוני ציות מעודכן באופן סדיר ונבחן תקופתית באופן מקיף.

3. תיעוד

- א. תכנית אכיפה פנימית מתועדת באופן נאות.
- ב. קיימת תכנית עבודה תקופתית כתובה, המפרטת פעולות שהגוף המוסדי מתכנן לנקוט ולוחות זמנים לבצוען.

4. הטמעת תכנית אכיפה פנימית

כדי לוודא יישום תכנית אכיפה פנימית מתקיימים כל אלו:

- א. קיימים תהליכי עבודה ונהלים המסייעים לקיום הוראות הדין בפעילויות גוף מוסדי.

⁶ שהוחלה גם בסעיף 47 לחוק הפיקוח על קופות גמל.

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

- ב. ככל שקיימת התקשרות עם ספקי שירותים במיקור חוץ היא כוללת התחייבות מפורשת שלהם לעמוד בהוראות הדין החלות על גוף מוסדי בקשר לפעילות שהוצאה למיקור חוץ⁷, ונקטים אמצעים סבירים למעקב אחר קיום מחויבות זו.
- ג. מתבצעות בדיקות מדגמיות סדירות של ציות בפועל ושל בקרות שנועדו להבטיח ציות, בהתאם לסיכון הציות ולסבירות התממשותו.
- ד. קיימות תכניות הדרכה להגברת מודעות עובדים להוראות הדין שבתחומי אחריותם ולדרכים לקיים אותן.
- ה. קיימים מנגנונים מתאימים ונגישים להתייעצות עובדים ומנהלים לגבי ציות להוראות הדין.
- ו. ננקטים, במקרים ובנסיבות המתאימים, צעדים משמעותיים נגד עובדים שהפרו הוראות דין או נהלים שנועדו להבטיח ציות ובמידת הצורך, ההפרות מובאות לידיעת קבוצות עובדים רלוונטיות.
- ז. קיימים מנגנונים הולמים המאפשרים לעובדים לדווח על ליקויי ציות אליהם נחשפו, ומתקיים בירור בעקבות דיווחים אלו.
- ח. היבטי ציות נלקחים בחשבון בקבלת החלטות.
- ט. מעמד, סמכויות ותפקידי ממונה ציות ואכיפה פנימית (להלן: "ממונה ציות ואכיפה פנימית") מוגדרים. לעניין זה:
- 1) לממונה ציות ואכיפה פנימית ידע, ניסיון והכשרה המתאימים לביצוע תפקידו, בהתאם להיקף ולמורכבות עסקי הגוף המוסדי.
 - 2) קיים מסמך המסדיר את סמכויות ותפקידי ממונה ציות ואכיפה פנימית ואת יחסיו עם גורמים אחרים. כאשר ממונה ציות ואכיפה פנימית אינו עובד הגוף המוסדי, המסמך מבהיר כיצד יובטח שילובו בתהליכי בקרה וקבלת החלטות בגוף.
 - 3) לממונה ציות ואכיפה פנימית גישה ישירה למנהל הכללי של גוף מוסדי.
 - 4) ממונה ציות ואכיפה פנימית מעודכן לגבי החלטות בעלות השפעה מהותית על סיכוני ציות, כגון כניסה לתחום פעילות חדש, עסקה אסטרטגית או פרויקט מיכון מהותי. ממונה ציות ואכיפה פנימית בוחן היבטי ציות בהחלטות אלו ובמקרה הצורך ממליץ להנהלה על צעדים נדרשים כדי לוודא ציות להוראות הדין.
- י. אם הוקם מערך ציות משותף לקבוצת גופים מוסדיים:
- 1) הוגדרה חלוקת האחריות בין ממונה ציות ואכיפה פנימית קבוצתי לבין הגורמים הרלוונטיים בכל גוף מוסדי בקבוצה.
 - 2) תכנית אכיפה פנימית מתייחסת לאופן בו יובטח ציות בקבוצה כולה.

⁷ לגבי הסכמי התקשרות שנכרתו לפני פרסום מסמך זה, ואינם כוללים התחייבות כאמור, הגוף המוסדי ווידא כי התחייבות כאמור נוספה להסכם במועד החידוש הקרוב ביותר.

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

5. מנגנוני דיווח פנימיים

לעניין מנגנוני דיווח שמחויב ממונה ציות ואכיפה פנימית להגיש, מתקיימים כל אלה:

- א. הוגדרו עילות ונסיבות המחייבות דיווח מידי של ממונה ציות ואכיפה פנימית, ודיווח זה מתבצע בפועל.
- ב. דוח ציות ואכיפה פנימית מתייחס לפחות לאלה:
 - (1) עמידה במטלות ולוחות זמנים בתכנית עבודה.
 - (2) פירוט הפרות מהותיות של הוראות דין שנתגלו בתקופת הדוח.
 - (3) פירוט ליקויים מהותיים שנתגלו בתקופת הדוח, בבקורות ובתהליכי העבודה שנועדו למנוע הפרות של הוראות דין.
 - (4) המלצות לתיקון ליקויים ולשינויים נדרשים בתכנית אכיפה פנימית.
 - (5) מעקב אחר יישום המלצות מדיווחים קודמים.
 - (6) שינויים מהותיים שחלו בסיכוני ציות מאז הדוח האחרון.

6. מעורבות דירקטוריון, ועדת ביקורת והנהלה

- א. חברי הנהלה מגלים מעורבות פעילה בגיבוש, התאמה והטמעת תכנית אכיפה פנימית בתחומי אחריותם.
 - ב. הדירקטוריון, או ועדה מוועדותיו:
 - (1) דנים באפקטיביות תכנית אכיפה פנימית.
 - (2) בוחנים אם ליקויים שהעלה ממונה ציות ואכיפה פנימית מקבלים מענה הולם.
 - (3) בוחנים תקופתית את התאמת ניהול סיכוני ציות בגוף המוסדי לשינויים בסיכונים אלו.
 - ג. ועדת ביקורת מוודאת כי מערך ציות ואכיפה פנימית בגוף המוסדי נתון לביקורת פנימית תקופתית, מקיפה ואפקטיבית.
 - ד. אם הוקם מערך ציות משותף לקבוצת גופים מוסדיים - הדירקטוריון של כל גוף מוסדי אישר את תכנית הציות הקבוצתית, ובדק אם סיכוני הציות של הגוף עצמו מקבלים במסגרתה התייחסות הולמת.
- לעניין זה, "קבוצת גופים מוסדיים" – גופים מוסדיים הנשלטים בידי אותו אדם.

דורית סלינגר

הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון

מדינת ישראל
רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

נספח א' לעמדת הממונה בעניין קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה – רשימת מסמכים

1. תכנית אכיפה פנימית וסקרי ציות.
2. דוחות ציות ואכיפה פנימית ופרוטוקולים של דיונים בממצאי דוחות ציות ואכיפה פנימית.
3. דוחות ביקורת פנימית בנושא ציות שערך מבקר פנימי או דוחות של ממונה ציות ואכיפה פנימית.
4. סיכום ממצאי בדיקות וראיונות שערך ממונה ציות ואכיפה פנימית.
5. מסמכים המהווים חלק מהליך משמעתי של עובד בגין הפרת נהלים או הוראות דין.
6. פניות בנושא ציות מצד עובדי גוף מוסדי לממונה ציות ואכיפה פנימית.